

Τριμερής επικύρωση Οδικού Χάρτη για την Αδήλωτη Εργασία

Αθήνα, 26 Οκτωβρίου 2016

Παρέμβαση Προέδρου ΓΣΕΕ

Γιάννη Παναγόπουλου

Χαιρετισμοί

Γεώργιο Κατρούγκαλο, Υπουργό Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και λοιπά στελέχη Υπουργείου Εργασίας

Χανς Κόλερ, βοηθός Γενικός Διευθυντής και Περιφερειακός Διευθυντής για την Ευρώπη και την Κεντρική Ασία και στο πρόσωπο αυτού σε όλα τα στελέχη του ILO που συνέβαλαν με την εργασία τους για την πρόοδο της κρίσιμης αυτής προσπάθειας για την αδήλωτη εργασία, όπως και στην επιστημονική ομάδα με επικεφαλής τον κ. Κόλιν που έφερε σε πέρας τη Διαγνωστική Έκθεση για το φαινόμενο της αδήλωτης εργασίας στην Ελλάδα

Ζεραλτίν Μαϊε, Εκπρόσωπο της Υπηρεσίας Στήριξης Διαρθρωτικών Μεταρρυθμίσεων (SRSS)- Ευρωπαϊκή Επιτροπή

Πρόεδροι και λοιποί εκπρόσωποι εργοδοτικών οργανώσεων

Στις επιστημονικές και τεχνικές ομάδες των εθνικών κοινωνικών εταίρων που στήριξαν με την εργασία τους την όλη διαδικασία, μαζί με την κα Αθηνά Μαλαγαρδή πολύτιμο στέλεχος του ILO στο Γραφείο Διασύνδεσης της Αθήνας, μη ξεχνώντας και τον Κώστα Παπαδάκη για όσο χρόνο ήταν στην Ελλάδα, για την κρίσιμη συμβολή του και στο πεδίο αυτό. Επίσης τον Χρήστο Ιωάννου για την υποστήριξη των εργασιών των οργανώσεών μας κατά τη διάρκεια των διαπραγματεύσεων για την οριστικοποίηση του κειμένου του Οδικού Χάρτη).

Θα μου επιτρέψετε να ξεκινήσω ακριβώς από το σημείο που έκλεισα την τοποθέτησή μου τον περασμένο Ιούλιο στην τριμερή διαδικασία για την επικύρωση της Διαγνωστικής Έκθεσης για την Αδήλωτη Εργασία. Εκεί ρητά και με σαφήνεια είπαμε ότι η ΓΣΕΕ:

- διατυπώνει τη βούλησή της συμμετοχής στην αντιμετώπιση τόσο της αδήλωτης, όσο και της μερικά/ψευδώς δηλωμένης εργασίας (άλλωστε αυτό προκύπτει και από σταθερές δεσμεύσεις σε Εθνικές Γενικές ΣΣΕ)
- ζητήσαμε να προσαρτηθούν ως Παράρτημα στη Διαγνωστική Έκθεση οι Θέσεις μας για την Αδήλωτη Εργασία, όπως αυτές είχαν αποσταλεί στο ILO τον Απρίλιο (**κάτι που δεν έγινε τελικά**) και
- επικυρώσαμε την Έκθεση Διάγνωσης ως μέρος μιας διαδικασίας που πρέπει να συνεχισθεί προκειμένου να εξειδικευθεί, ύστερα από τριμερή διάλογο, το πλαίσιο του Οδικού Χάρτη, ώστε ύστερα από μια δομημένη διαδικασία διαρκούς τριμερούς διαλόγου να εξειδικευθούν τα συγκεκριμένα μέτρα και οι ποσοτικοί και ποιοτικοί στόχοι για την ουσιαστική και αποτελεσματική αντιμετώπιση των φαινομένων τόσο της αδήλωτης όσο και της μερικά/ψευδώς δηλωμένης εργασίας.

Με συνέπεια λοιπόν στα όσα είπαμε επίσημα και δημόσια τον περασμένο Ιούλιο και κυρίως στις πάγιες θέσεις και προτάσεις του συνδικαλιστικού Κινήματος για το κρίσιμο αυτό πεδίο της αδήλωτης και της ψευδώς/μερικά δηλωμένης εργασίας, προσέρχεται σήμερα η ΓΣΕΕ έρχεται στη διαδικασία επικύρωσης του Οδικού Χάρτη για την Αδήλωτη Εργασία, με δύο κρίσιμες επισημάνσεις:

Πρώτον, επί της διαδικασίας: Είναι κρίσιμη η άμεση έναρξη λειτουργίας του οργάνου κοινωνικού διαλόγου με τριμερή ισομερή (μεταξύ των 3 μερών) σύνθεση, το οποίο θα έχει την ευθύνη αξιολόγησης στοιχείων, χάραξης και παρακολούθησης της εφαρμογής της στρατηγικής και των επιμέρους μέτρων της για την αντιμετώπιση της αδήλωτης εργασίας.

Η ανάγκη έναρξης της λειτουργίας αυτής της κρίσιμης τριμερούς δομής κοινωνικού διαλόγου εντοπίζεται και από το ίδιο το ILO, ως η πρώτη κρίσιμη προϋπόθεση για την εμπέδωση της ανάγκης για συνέχεια και συνέπεια στην αντιμετώπιση της αδήλωτης εργασίας, όπως και της μερικά/ψευδώς δηλωμένης εργασίας.

Μάλιστα, όπως ήδη είναι γνωστό, οι εθνικοί κοινωνικοί εταίροι, παρά τις όποιες διαφωνίες μας, έχουμε με στοιχεία αναδείξει όχι μόνο τον κατακερματισμό των τριμερών δομών κοινωνικού διαλόγου στην ύλη των οποίων ανήκει και η αδήλωτη εργασία, αλλά και

την ελλιπή ή ανύπαρκτη λειτουργία τους. Μάλιστα έχουμε καταλήξει στο κοινό συμπέρασμα ότι δεν χρειάζεται η δημιουργία νέων οργάνων (διαχρονικό λάθος και πολιτική επιλογή), αλλά η αξιολόγηση των ήδη υπαρχόντων και η επιλογή του κατάλληλου από αυτά και η θεσμική του ενίσχυση για τη διαχείριση της ύλης της αδήλωτης εργασίας. Και όταν λέμε «ενίσχυση» εννοούμε και ποσοτική και ποιοτική, δηλαδή από τη συμμετοχή όλων των αρμόδιων Υπουργείων έως την διεξαγωγή του τριμερούς κοινωνικού διαλόγου με συνέπεια, συνέχεια και στη βάση συγκεκριμένων στοιχείων που θα προσκομίζονται στο πλαίσιο της σταθερής και απρόσκοπτης λειτουργίας του οργάνου αυτού.

Στο θέμα των στοιχείων βάσει των οποίων θα γίνεται ο διάλογος και η εξειδίκευση των μέτρων και η διαρκής αξιολόγησή τους, έγκειται η δεύτερη κρίσιμη παράμετρος για την αντιμετώπιση της αδήλωτης εργασίας, που είναι η διαλειτουργικότητα των βάσεων δεδομένων που περιέχουν κρίσιμα στοιχεία. Και αυτή η παράμετρος αναγνωρίζεται όχι μόνο από εμάς, αλλά και από το ILO, ως κρίσιμη για την αποτελεσματικότητα της συνολικής προσπάθειας. Θα μου επιτρέψετε βέβαια εδώ να επισημάνω ότι είναι κρίσιμη και η ανάδειξη της ίδιας της λειτουργικότητας των βάσεων δεδομένων που υπάρχουν, καθώς, όπως ήδη είχαμε πει και τον Ιούλιο, είναι πλέον εύκολη η πρόσβαση σε αυτές ακόμα και μέσω εφαρμογών από τα κινητά. Αυτό μου δίνει την αφορμή να πω ότι προτού πχ κάποιος μιλήσει για μείωση των προστίμων, τα οποία πρέπει να επιτελούν τον αποτρεπτικό και κυρωτικό τους ρόλο, πρέπει να αξιολογήσει το γεγονός ότι πλέον είναι ιδιαίτερα ευχερές να καταχωρισθεί ηλεκτρονικά η απασχόληση των εργαζομένων, μη έχοντας βάση πια τα επιχειρήματα περί δήθεν γραφειοκρατίας κλπ.

Δεύτερον, επί της ουσίας των μέτρων αντιμετώπισης της αδήλωτης εργασίας: Λήψη μέτρων, είτε με την έννοια της αποκατάστασης του προστατευτικού πλαισίου της εργατικής νομοθεσίας, είτε με την έννοια του σχεδιασμού νέων στοχευμένων μέτρων για την αδήλωτη εργασία, σε όποιον τομέα αυτή συναντάται, με γνώμονα την προστασία της πλήρους και σταθερής εργασίας χωρίς διακρίσεις ταυτόχρονα με την ασφάλεια και την υγεία των εργαζομένων.

Στο σημείο αυτό θα ήθελα να κάνω τρεις επιμέρους κρίσιμες επισημάνσεις:

1) Ο παρών Οδικός Χάρτης εισαγάγει το βασικό πλαίσιο μέσα στο οποίο θα κινηθεί η στρατηγική για την αντιμετώπιση της αδήλωτης εργασίας. Οι τεχνικές συναντήσεις εργασίας τόσο σε διμερές όσο και σε τριμερές επίπεδο έγιναν αποκλειστικά στο πλαίσιο

αυτό και σε καμία περίπτωση δεν υποκαθιστούν τον τριμερή κοινωνικό διάλογο, βάσει του οποίου θα εξειδικευθούν οι συγκεκριμένες δράσεις υλοποίησης του Οδικού Χάρτη. Με την ευκαιρία αυτή θα ήθελα να τονίσω την αναφορά μέσα στον Οδικό Χάρτη της συμφωνίας των εθνικών κοινωνικών εταίρων για την ανάγκη αποκατάστασης της επέκτασης των ΣΣΕ, τόσο στο επίπεδο της καθολικότητας και του περιεχομένου της Εθνικής Γενικής ΣΣΕ, όσο και στο επίπεδο της επεκτασιμότητας των κλαδικών και ομοιοεπαγγελματικών ΣΣΕ και τη σύνδεση της αποκατάστασης αυτής και με την αντιμετώπιση της αδήλωτης εργασίας.

2) Μόνο ως βασικό δομικό πλαίσιο για τη χάραξη στρατηγικής για την αδήλωτη εργασία μπορεί να εκληφθεί ο παρών Οδικός Χάρτης, καθώς δεν συμπεριέλαβε τις βασικές θέσεις των συνδικάτων για την ολιστική αντιμετώπιση του φαινομένου της αδήλωτης και μερικά/ψευδώς δηλωμένης εργασίας, τις οποίες είχαμε ήδη θέσει υπόψη του ΙΛΟ, του Υπουργείου και των εργοδοτών και ρητά επιφυλασσόμαστε ότι θα τις θέσουμε εκ νέου κατά τις εργασίες του τριμερούς οργάνου που θα αναλάβει την εξειδίκευσή του (πχ για την ανάγκη ενίσχυσης του ΣΕΠΕ σε ανθρώπινο δυναμικό και υποδομή, για το άβατο του αγροτικού τομέα στους ελέγχους και τα ιλιγγιώδη ποσοστά αδήλωτης εργασίας στον πρωτογενή τομέα, για την ανάγκη ύπαρξης ελάχιστης σύνθεσης προσωπικού, για τις ευέλικτες μορφές εργασίας, για την ψευδο-αυτοαπασχόληση, για τις εγγυήσεις για τη χρήση του εργοσήμου, για τις συνέπειες της πρόσφατης ασφαλιστικής «αντιμεταρρύθμισης», για την ανάγκη εναρμονισμού και της μεταναστευτικής πολιτικής και του καθεστώτος νόμιμης διαμονής των μεταναστών και λοιπές θέσεις-προτάσεις της ΓΣΕΕ).

3) Υπό το φως των παραπάνω, για τη ΓΣΕΕ η εθνική στρατηγική για την αντιμετώπιση της αδήλωτης και της μερικά/ψευδώς δηλωμένης εργασίας στηρίζεται στην αποδοχή ως κυρίαρχου του μοντέλου της πλήρους και σταθερής εργασίας μέσα σε ένα περιβάλλον σεβασμού της συλλογικής αυτονομίας και εκπροσώπησης, των ελεύθερων συλλογικών διαπραγματεύσεων και των συλλογικών συμβάσεων εργασίας.

Και από αυτό το βήμα, η ΓΣΕΕ τονίζει ότι τόσο η επαναφορά της ατομικής και συλλογικής εργατικής νομοθεσίας στα επίπεδα που επιβάλλουν το Σύνταγμα και το ευρωπαϊκό και διεθνές σύστημα κανόνων που δεσμεύουν την χώρα, όσο και η αντιμετώπιση των χρονιζόντων προβλημάτων στο Σύστημα Κοινωνικής Ασφάλισης (όπως πχ η εισφοροδιαφυγή, η εισπραξιμότητα κλπ), όχι μόνον αποτελούν αναπόσπαστους πυλώνες μιας πραγματικά **ολιστικής** προσέγγισης της αδήλωτης εργασίας, αλλά ειδικά στην περίπτωση της Ελλάδας, είναι απαραίτητες προϋποθέσεις για την κατεπείγουσα αναχαίτιση της έξαρσης του φαινομένου σε συνθήκες μαζικής ανεργίας και οικονομικής

ύφεσης. **[Αυτά τονίστηκαν και προχθές στο Στρασβούργο ενώπιον του αρμοδίου οργάνου ελέγχου κατά τη δημόσια ακρόαση της Συλλογικής Προσφυγής της ΓΣΕΕ για την παραβίαση του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Χάρτη]**

Αυτονόητο είναι ότι η περαιτέρω **απορρύθμιση** της αγοράς εργασίας και η υποβάθμιση των κοινωνικών δικαιωμάτων, πόσο μάλλον στο περιθώριο ενός προγράμματος καταπολέμησης της αδήλωτης εργασίας, όχι μόνο δεν διασφαλίζουν την απαιτούμενη προληπτική λειτουργία μιας δέσμης χρήσιμων, αναμφίβολα, κινήτρων για την πάταξη του φαινομένου, αλλά αντιθέτως, λειτουργεί ενθαρρυντικά για την επινόηση και εφαρμογή κάθε λογής παραβατικών συμπεριφορών σε εργασιακό και φορολογικό επίπεδο. Ταυτόχρονα, τα αντικίνητρα και ιδίως οι **κυρώσεις** σε βάρος των παραβατών, πολύ πριν συζητηθούν ως προς τις ποσοτικές πτυχές τους, επιβάλλεται να περιβληθούν εκείνον τον τύπο των άμεσα και πραγματικά εφαρμόσιμων και αποτρεπτικών μέτρων, ώστε να μην καθίστανται στην καθημερινή πρακτική κενό γράμμα.

Τέλος, εξίσου αυτονόητη καθίσταται και η ουσιαστική τήρηση ενός ειλικρινούς πνεύματος διαβούλευσης και συνεννόησης μεταξύ όλων των εμπλεκόμενων πλευρών καθ' όλη την διάρκεια του προγράμματος, αρχής γενομένης από σήμερα, το οποίο δεν συνάδει με οιασδήποτε εκδοχής **αιφνιδιασμούς**, ιδίως νομοθετικής φύσης, οι οποίες επιπλέον θα ακυρώνουν ως τετελεσμένα γεγονότα, κάθε προσπάθεια οριζόντιας και ολιστικής παρέμβασης σε μεσοπρόθεσμο ορίζοντα. Τουναντίον, η δυνατότητα επισήμανσης και καταγραφής ακόμη και των αποκλινοσών προσεγγίσεων και προτάσεων όλων των εμπλεκόμενων πλευρών και ιδίως των κοινωνικών εταίρων, συμβάλλει, στην καλλιέργεια ενός κλίματος συνεργασίας και σεβασμού, δίχως το οποίο, ούτε το πρόγραμμα δύναται να επιτύχει τους ιδιαίτερα φιλόδοξους στόχους του, ούτε να περιοριστεί δραστικά η παραβατικότητα στην αγορά εργασίας.

Με τις παραπάνω επισημάνσεις και επιφυλάξεις και στο βαθμό που ο Οδικός Χάρτης αποτυπώνει διαγραμματικά τα βήματα που θα ακολουθηθούν την επόμενη τριετία, η ΓΣΕΕ τον επικυρώνει ως κρίσιμο δομικό στάδιο μιας διαδικασίας, που οφείλει να έχει συνέπεια και κυρίως συνέχεια για την επίτευξη του στόχου της ουσιαστικής καταπολέμησης της παραβατικότητας στην αγορά εργασίας και όλων των γενεσιουργών παραγόντων αυτής.